

Investeren in fietspaden

'Functionele' fietsers willen veilig, vlot en zonder omwegen van punt A naar punt B. Een degelijk bovenlokaal fietsrouten netwerk is daarom noodzakelijk. Om dat netwerk echt te realiseren, werken de lokale overheden, de provincies en de Vlaamse overheid samen. In dit nummer stellen we de Vlaamse Fietsmanager voor en tonen we hoe het fietsrouten netwerk verder tot stand kan komen: met het Fietsfonds (langs gemeentewegen) en modules 11, 12 en 13 van het mobiliteitsconvenant (langs gewestwegen).

Foto: Peter Van Hoof

Fietsmanager coördineert Vlaams fietsbeleid

De Vlaamse overheid heeft sinds kort een fietsmanager. Die moet het Vlaamse fietsbeleid coördineren en stimuleren. Hij moet ervoor zorgen dat het geld en de plannen daadwerkelijk omgezet worden in meer en betere fietspaden.

Foto: Plt De Jonge

"Goed onderhoud is essentieel voor de veiligheid en het comfort van de fietser."

Jan Pelckmans, Vlaamse Fietsmanager

Jan Pelckmans is de nieuwe Vlaamse fietsmanager. Hij komt van het Belgisch Instituut voor Verkeersveiligheid (BIVV) en is sinds 15 maart in dienst bij de afdeling Beleid Mobiliteit en Verkeersveiligheid van het departement Mobiliteit en Openbare Werken (MOW).

U zult het fietsbeleid coördineren en stimuleren op verschillende niveaus. Wat houdt dat precies in?

Jan Pelckmans: "Ik volg in eerste instantie het investeringsbeleid op. De Vlaamse regering engageert zich om 60 miljoen euro per jaar te investeren in fietspaden. Ik moet dat engagement helpen waarmaken.

Ik moet ook waken over de consistentie en de kwaliteit van het bovenlokaal functioneel fietsrouten netwerk. Of een fietser nu op een gemeenteweg, provincieweg of gewestweg rijdt, kwaliteit en veiligheid moeten overal aanwezig zijn."

Wie bepaalt de minimale kwaliteitseisen waaraan zo'n fietspad moet voldoen?

"In het Vademecum Fietsvoorzieningen staan eisen en aanbevelingen voor fietsinfrastructuur. Ik ga ervan uit dat alle wegbeheerders zoveel mogelijk voor de aanbevolen oplossingen gaan."

Samenwerking tussen het gewest, de provincies en de lokale overheden is cruciaal. Hoe wordt die georganiseerd? Wat verwacht u van de provincies en de steden en gemeenten?

"Via het mobiliteitsconvenantsbeleid en het Fietsfonds wordt samengewerkt en worden financiële middelen samengebracht voor de realisatie van het bovenlokaal functioneel fietsrouten netwerk. Al in 2001 heeft de Vlaamse overheid overeenkomsten met de provincies afgesloten om het fietsbeleid uit te bouwen. De provincies zijn een belangrijke tussenschakel tussen het Vlaamse en het lokale niveau. Vele steden en gemeenten zullen nu ook werk maken van een tweede-generatie-mobiliteitsplan. Wij verwachten dat zij daarin het lokale fietsrouten netwerk en/of een netwerk van trage wegen verder concretiseren."

Een fietser heeft weinig aan een half-afgewerkt netwerk. Toch kan niet alles tegelijk gerealiseerd worden? Hoe wordt bepaald wat eerst moet gebeuren?

"Voor het bovenlokaal functioneel fietsrouten netwerk langs gewestwegen is een behoefte-analyse uitgevoerd. Wat is het potentieel aantal fietsverplaatsingen langs de route? Wat is de staat van de bestaande fietsinfrastructuur? Waar gebeuren het meeste ongevallen met fietsers? Dat zijn de criteria die gebruikt worden om de prioriteiten te bepalen. Maar absolute prioriteit gaat naar wegen zonder fietsvoorzieningen."

Gaat er ook aandacht naar het onderhoud van bestaande fietspaden?

"Elk jaar is er ook 3,5 miljoen euro specifiek voor onderhoud van

Foto: Fietsbond vzw

Kwaliteitsvolle fietsvoorzieningen vormen het visitekaartje van de overheid.

(vervolg op p. 2)

Naar meer plaats voor fietsers op gewestwegen

Met de fietspadmodules van het mobiliteitsconvenant kunnen fietspaden langs gewestwegen worden aangelegd of verbeterd. In uitzonderlijke gevallen is een fietspad langs de gewestweg niet mogelijk of niet wenselijk. Dan wordt er een alternatief gezocht buiten het gewestdomein.

De modules van het mobiliteitsconvenant zijn overeenkomsten tussen de Vlaamse overheid, de lokale overheid, De Lijn en eventueel de provincie. In een module worden specifieke afspraken vastgelegd om een bepaald doel te realiseren. In de modules 11, 12 en 13 werken de wegbeheerders samen om veilige en comfortabele fietspaden langs gewestwegen aan te leggen of te verbeteren.

Module 11: gewest doet het grote werk

Het Vlaamse gewest zorgt voor en betaalt het ontwerp en de aanleg en/of de verbetering van bepaalde fietspaden. De lokale overheid zorgt voor comfortabele en verkeersveilige aansluitingen van de bestaande fietsroutes op het nieuwe fietspad, past de bewegwijzering en het fietsrouteplan aan en plaatst waar nodig overdekte fietsenstallingen.

Module 13: gewest betaalt lokale overheid

Hier is het de lokale overheid die zorgt voor het ontwerp en de aanleg en/of de verbetering van bepaalde fietspaden. Als het een schakel betreft van een bovenlokaal, functioneel

fietsrouten netwerk betaalt het gewest altijd 100% van een nieuw fietspad. Is het niet zo'n schakel, dan betaalt het gewest 80%. Het gewest betaalt 100% voor de verbetering van een fietspad als het een schakel van het bovenlokaal, functioneel fietsrouten netwerk is én als het fietspad prioritair is voor het gewest. Als het fietspad niet prioritair is voor het gewest, betaalt het gewest 80% voor de verbetering van het fietspad.

Module 12: netwerkschakel buiten het gewestdomein

Module 12 is een speciaal geval. Die module wordt afgesloten om fietspaden aan te leggen buiten het gewestdomein als alternatief voor fietspaden langs gewestwegen, als het langs de gewestweg zelf onmogelijk, inefficiënt of ongewenst is. Voorwaarde: het ontweken tracé van het fietspad langs de gewestweg of het alternatieve fietspad buiten het gewestdomein moet een schakel zijn van het bovenlokale, functionele fietsrouten netwerk. De lokale overheid zorgt voor het ontwerp en de aanleg en/of de verbetering van de fietspaden. Het gewest betaalt 100% voor nieuwe fietspaden en 100 of 80% voor verbetering van fietspaden, afhankelijk van de prioriteiten van het gewest (bepaald volgens K-waarde).

Meer info

Voor meer details over deze drie fietspadmodules, zie: www.mobielvlaanderen.be/convenants

(vervolg van p. 1)

de fietspaden. Goed onderhoud is essentieel voor de veiligheid en het comfort van de fietser. Het is niet de bedoeling dat ik als fietsmanager de ombudsman van de fietspaden wordt. Ik zal niet rechtstreeks het aanspreekpunt voor alle problemen op en langs fietspaden zijn, maar ik zal wel het meldpunt fietspaden uitwerken en later opvolgen. Dat meldpunt zal bijdragen tot een goed monitoringstelsel over het fietspadenbeleid in Vlaanderen."

Denkt u dat als het netwerk gerealiseerd is, de mensen vanzelf de fiets meer gaan gebruiken? Of zijn er ook niet-infrastructurele maatregelen nodig?

"Kwaliteitsvolle fietsvoorzieningen vormen het visitekaartje van de overheid, waarmee zij aantoont dat de fietser au serieux wordt genomen. Realisaties moeten natuurlijk ook lokaal goed gecommuniceerd worden. Bedrijven en scholen moeten via hun vervoerplannen duurzame mobiliteit, en dus het gebruik van de fiets, te stimuleren. De provincies hebben samen met het gewest de steunpunten 'Fietsbeleid' opgericht. Die hebben een belangrijke opdracht op het gebied van sensibilisering en educatie. Ook de middelen uit het Pendelfonds (zie: *Goed om weten*, p. 4) kunnen worden gebruikt om meer pendelaars op de fiets te krijgen.

U bent naar verluidt zelf een fervent fietser. Wat vindt u zelf belangrijk als fietser?

"Veiligheid is natuurlijk het meest essentieel, maar ook comfort vind ik belangrijk. En dat ik geen omwegen moet maken. Het gedrag van andere weggebruikers kan mij als fietser soms erg op de zenuwen werken. Daarom apprecieer ik automobilisten die mij respecteren of hoffelijk zijn. Fietsers zijn natuurlijk ook geen doetjes. Een minderheid heeft het blijkbaar moeilijk met enkele elementaire verkeersregels. Meer respect voor die regels zou het imago van de dagelijkse fietser ten goede komen."

"Of een fietser nu op een gemeente-, provincie- of gewestweg rijdt, kwaliteit en veiligheid moeten overal aanwezig zijn," zegt Jan Pelckmans.

Jan Pelckmans
Fietsmanager
Departement Mobiliteit en
Openbare Werken
Afdeling Beleid Mobiliteit en
Verkeersveiligheid
Koning Albert II-laan 20
bus 2, 1000 Brussel
jan.pelckmans@mow.vlaanderen.be

Fietsfonds als groeimiddel voor netwerkfietspaden

Het bovenlokaal functioneel fietsroutenetwerk is een mega-netwerk van ongeveer 11.700 km. Het grootste deel loopt over gewestwegen (3.800 km) én gemeentewegen (6.700 km). De realisatie van voldoende en veilige fietspaden van dat netwerk langs gemeentewegen kan een duwtje in de rug gebruiken. Daarom is vorig jaar het Fietsfonds in het leven geroepen.

“Door nieuwe middelen van de Vlaamse overheid en de provincies samen te brengen, kan het fietsroutenetwerk sneller én beter worden uitgevoerd.”
Peter Gorré, stafmedewerker van de Vereniging van de Vlaamse Provincies (VVP)

De provincies spelen een belangrijke rol in het bovenlokale fietsbeleid. Zij tekenden al in 1999-2000 het bovenlokale functionele fietsroutenetwerk uit. Op de gewestwegen ontbreekt momenteel nog 20% van dat netwerk. Op de gemeentewegen is dat nog 50%. Daarom is er een inhaaloperatie bezig. De vijf Vlaamse provincies subsidiëren reeds geruime tijd de aanleg van gemeentelijke fietspaden. Door het Fietsfonds draagt de Vlaamse overheid zijn steentje bij zodat een versnelde realisatie van het netwerk mogelijk wordt.

We vroegen Peter Gorré, stafmedewerker van de Vereniging van de Vlaamse Provincies (VVP) hoe de vork in de steel zit.

Wat is het Fietsfonds precies?

Peter Gorré: “Het Fietsfonds is eigenlijk een samenwerkingsovereenkomst tussen het Vlaamse gewest en de provincies om de realisatie van het bovenlokaal functioneel fietsroutenetwerk te ondersteunen. Per project van minimaal 50.000 euro dat in aanmerking komt voor het Fietsfonds, halen het gewest en de provincie samen hun portefeuille boven. Voor elke euro die de provincie investeert, draagt ook de Vlaamse overheid een euro bij. De Vlaamse overheid begroot hiervoor 10 miljoen euro per jaar, tot 2010.

Een lokale overheid die dus op eigen domein een fietspad wil aanleggen of verbeteren, kan tot 80% subsidie krijgen: de provincie en het gewest betalen elk 40% van de kosten van de werken (studie- en onteigeningskosten horen daar niet bij).

Dat Fietsfonds wordt concreet gemaakt in provinciale reglementen. Daarin staan dan de afspraken tussen de provincie en de lokale overheid. De provincies kunnen daarin nog eigen accenten leggen.”

Welke fietspaden kunnen via het Fietsfonds gerealiseerd worden?

“Het moet uiteraard gaan om nieuwe fietspaden op gemeentewegen die bovendien een schakel zijn van het bovenlokale functioneel fietsroutenetwerk. En de lokale overheid moet ook een conform verklaard mobiliteitsplan hebben. Dat zijn de belangrijkste voorwaarden.”

Wat is het grote voordeel van dat nieuwe Fietsfonds?

“Via het samenbrengen van nieuwe middelen van de Vlaamse overheid en de provincies kan het fietsroutenetwerk niet alleen sneller maar ook beter worden uitgevoerd. Aan deze subsidies zijn immers de kwaliteitscriteria van het Vademecum Fietsvoorzieningen verbonden, waardoor er op termijn een coherent fietsnetwerk in Vlaanderen zal ontstaan.”

Hoe gaat het concreet in zijn werk?

“Elke provincie heeft een gedetailleerd reglement. De lokale overheid kan zelf initiatief nemen door contact op te nemen met de provincie. De provincie is verantwoordelijk voor het projectmanagement en de kwaliteitsbewaking van de projecten. Zij moedigt de gemeenten aan om het netwerk mee uit te bouwen en staat hen bij in de opmaak van de projectdossiers en bewaakt de procedurele opvolging.”

Van Lint naar Lier: een breed en verhoogd fietspad, afgescheiden door een haag.

Foto: Stad Lier

Voor de Fietsfondsprojecten wordt er ook gewerkt met start- en projectnota?

We gebruiken de bestaande overlegorganen en ook enkele procedures van het mobiliteitsconvenantsbeleid. Elk project komt tot stand in overleg met de Gemeentelijke Begeleidingscommissie (GBC) en wordt ook voorgelegd aan de Provinciale Auditcommissie (PAC). De gemeente of de provincie stelt een startnota op over het project. Vervolgens moet die startnota door de PAC “conformverklaard” worden met het gemeentelijk mobiliteitsplan en het fietsbeleid van de Vlaamse overheid. Daarna wordt een projectnota opgesteld, die ook naar de PAC gaat. Voor projecten onder de 100.000 euro moet zo’n startnota niet, maar het mag wel.”

Meer informatie

- Het bovenlokaal functioneel fietsroutenetwerk in kaart: www.mobielvlaanderen.be/vtf/ (Zie: Downloads / fietsroutenetwerkkarten).
- Contactpersonen voor meer info en procedures m.b.t. Fietsfonds in uw provincie, zie p. 4.

Fietsfonds – Contactpersonen en meer informatie

Provincie Antwerpen

- André Arnauw - 03 240 66 73
andre.arnauw@admin.provant.be
- Katrien Colombet - 03 240 66 25
katrien.colombet@admin.provant.be

www.provant.be/mobiliteit/fietsen

Provincie Vlaams-Brabant

- Annelies Janssens - 016-26 75 35
fiets@vlaamsbrabant.be

www.vlaamsbrabant.be/mobielzijn

Provincie Limburg

- Rik Schreurs - 011 23 83 51
rischreurs@limburg.be
- Mai Hendrickx - 011 23 83 22
mhendrickx@limburg.be

www.limburg.be/mobiliteit

Provincie West-Vlaanderen

- Sofie De Meulenaere - 050 40 35 35
sofie.demeulenaere@west-vlaanderen.be

www.west-vlaanderen.be

Provincie Oost-Vlaanderen

- Dirk Van Belleghem - 09 267 77 25
dirk.van.belleghem@oost-vlaanderen.be

www.oost-vlaanderen.be/public/wonen_milieu/mobiliteit/fietsers/index.cfm

Goed om weten

BROCHURE GOEDE FIETSPADEN

Begin maart stelde de Fietsersbond de brochure 'Fietspaden in Vlaanderen - Goede praktijkvoorbeelden' voor. De Fietsersbond stelde de brochure in opdracht van de Vlaamse overheid samen. De 'best practices' in het boek zijn steeds in overeenstemming met de aanbevelingen van het Vademecum Fietsvoorzieningen. De brochure dient dan ook als 'wegwijzer' voor alle betrokken overheidsbesturen over hoe de theorie in praktijk omgezet kan worden. ■ **Meer info:** www.mobielvlaanderen.be en www.fietsersbond.be. Daar kunt u ook de volledige brochure downloaden.

PENDELFONDS

Tegen 2010 wil de Vlaamse overheid het aandeel van de auto in het woon-werkverkeer van 70% tot 60% terugbrengen. Fiets en openbaar vervoer moeten beide stijgen tot zo'n 20%. Om die ambitieuze doelstellingen te bereiken is het Pendelfonds opgericht.

Bedrijven en bedrijvengroepen kunnen bij het Pendelfonds een subsidie aanvragen als ze:

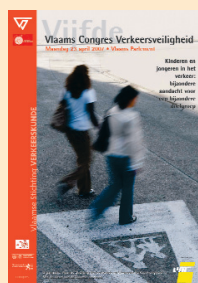
- hun werknemers een nieuwe, duurzame vorm van woon-werkverkeer aanbieden;
- op een bedrijventerrein nieuwe infrastructuur realiseren of andere bedrijfsorganisatorische acties ondernemen die het woon-werkverkeer van hun werknemers ten goede komt.

Ook lokale en provinciale overheden en andere publieke instellingen kunnen een subsidie aanvragen als ze samenwerken met private instellingen. Op dit moment is er 8,29 miljoen euro voorzien in het Pendelfonds.

De subsidie bedraagt maximaal de helft van de projectkosten, en dat voor een periode van maximaal vier jaar. Alleen de uitvoering van de in het project omschreven maatregelen komt in aanmerking voor een subsidie. Aanvragen voor een subsidie moeten uiterlijk op 30 juni 2007 ingediend worden. Later in 2007 volgt nog een tweede oproep. ■ **Meer info:** www.mobielvlaanderen.be/pendelfonds

VLAAMS CONGRES VERKEERSVEILIGHEID (5E EDITIE)

Dit jaar staat het Vlaams Congres Verkeersveiligheid in het teken van kinderen en jongeren in het verkeer. In de ongevalstatistiek zijn zij oververtegenwoordigd. Het verkeer is doodsoorzaak nummer één in de leeftijdscategorie van 15 tot 29 jaar. Het congres wil de aanzet geven voor initiatieven die de verkeersveiligheid bij deze doelgroep kunnen verhogen. Alle domeinen komen daarbij aan bod: educatie, sensibilisatie, infrastructuur, technologie en handhaving. ■ **Voor wie?** Voor iedereen die zich professioneel of vrijwillig inzet voor veiliger verkeer; ambtenaren van de Vlaamse overheid, provinciale en gemeentelijke ambtenaren, politie, medewerkers van De Lijn en NMBS, medewerkers van intercommunales en studie bureaus, leden van overlegcommissies en drukingsgroepen, leerkrachten, educatieve medewerkers, verkeersouders, leden van verkeersactiegroepen en onderzoekers.

■ **Wanneer?** 23 april 2007 ■ **Waar?** Vlaams Parlement, Hertogstraat 2, 1000 Brussel ■ **Prijs:** 90 euro. ■ **Meer info en inschrijvingen:** Vlaamse Stichting Verkeerskunde - Stijn Dergent - 015 44 65 55 - stijn.dergent@verkeerskunde.be - www.verkeerskunde.be/verkeersveiligheid/congres

HEEN-EN-WEERWEEK

De opvolger van de "Week van de zachte weggebruiker" stelt het woon-werkverkeer centraal, met als slogan "Varieer in het verkeer". Lokale besturen kunnen tijdens deze campagneweek meedoen als werkgever, maar ze kunnen ook extra acties op touw zetten. ■ **Voor wie?** Werknemers en werkgevers die extra aandacht besteden aan duurzame mobiliteit.

■ **Wanneer?** 7 tot 13 mei 2007 ■ **Meer info:** Komimo vzw - Frère-Orbanlaan 570 - 9000 Gent - 09 242 32 35 - contact@komimo.be - www.komimo.be ■ www.varieerinheterverkeer.be

HEEN-EN-WEERWEEK
VARIEER IN HET VERKEER.BE

Wat is 'Mobiliteitsbrief' en voor wie? De Mobiliteitsbrief biedt lokale overheden informatie over hoe een lokaal duurzaam mobiliteitsbeleid uitgewerkt kan worden in samenwerking met andere partners en overheden. Alle Vlaamse burgemeesters, schepenen, gemeente- en provincieraadsleden en volksvertegenwoordigers en alle geïnteresseerde mobiliteitsprofessionals krijgen een exemplaar.

De **Mobiliteitsbrief** biedt lokale overheden informatie over hoe een lokaal duurzaam mobiliteitsbeleid uitgewerkt kan worden i.s.m. andere partners en overheden. **Website** <http://www.mobielvlaanderen.be/convenants/>. **Abonnement** Kluwer, Klantenservice, Motstraat 30, 2800 Mechelen, tel. (gratis) 0800/30.144, fax (gratis) 0800/17.529, info@kluwer.be, www.kluwer.be/overheid **Redactieadres** Paul Bogaert, Kluwer, Motstraat 30, 2800 Mechelen, paul.bogaert@wkb.be **Redactieraad:** Dominique Amele (MOW), Filip Boelaert (kabinet Peeters), Roel Bruyninckx (kabinet Peeters), Erwin Debruyne (VVS), Valère Donné (MOW), Frans Helon (MOW), Peter Hofman (MOW), Annelies Horemans (De Lijn), Eddy Klynen (VSV), Frank Leys (MOW), Sven Lieten (MOW), Willy Miermans (Hogeschool voor Verkeerskunde), Lieslotte Wackenberg (kabinet Van Bremp), Gert Zuallaert (Mobiel 21) **Verantwoordelijke uitgever:** ir. Fernand Desmyter, Departement Mobiliteit en Openbare Werken (MOW), Koning Albert II-laan 20, bus 2, 1000 Brussel
© 2007 Vlaamse overheid Departement Mobiliteit en Openbare Werken.